

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА АУДИТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Інженерного навчально-наукового інституту

Н.Г. Метеленко
(ініціали та прізвище)

» _____ 2021 р.

ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНИХ ЗНАНЬ
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
підготовки бакалаврів
очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти
спеціальності 051 Економіка
освітньо-професійна програма
«Інформаційна економіка»

Укладач **Феофанов Л.К.**, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку, аналізу, оподаткування та аудиту

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри обліку, аналізу,
оподаткування та аудиту

Ухвалено науково-методичною радою
Інженерного навчально-наукового
інституту ЗНУ

Протокол №1 від «25» серпня 2021 р.
Завідувач кафедри

Протокол №1 від «26» серпня 2021 р.
Голова науково-методичної ради
Інженерного навчально-наукового
інституту ЗНУ

Мф
(підпис)

Т.О. Меліхова
(ініціали, прізвище)

Шарапова
(підпис)

Т.А. Шарапова
(ініціали, прізвище)

Погоджено
з навчально-методичним відділом

О.В. Микитська
(підпис)

О.В. Микитська
(ініціали, прізвище)

2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Кількість кредитів – 6	Обов'язкова	
		Цикл дисциплін загальної підготовки	
Спеціальність 051 Економіка	Загальна кількість годин – 180	Семестр:	
		1-й	1-й
Освітньо-професійна програма Інформаційна економіка	Змістових модулів – 10	Лекції	
		28 год.	8 год.
		Практичні	
		28 год.	8 год.
Рівень вищої освіти: бакалаврський	Кількість поточних контрольних заходів – 20	Самостійна робота	
		124 год.	164 год.
		Вид підсумкового семестрового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Основи економічних знань» є засвоєння майбутніми фахівцями ґрунтовних економічних знань, формування у них логіки економічного мислення і економічної культури, навчання їх базових методів пізнання і аналізу економічних процесів, вироблення вмінь приймати обґрунтовані рішення економічних проблем, пов'язаних з їх майбутньою професійною діяльністю.

Завдання дисципліни: на методологічних засадах цивілізаційної теорії розвитку суспільного виробництва навчитися оперувати економічними категоріями, економічну психологію та світогляд студентів; забезпечити засвоєння ними знань та навчання застосовувати методи синергетичного та діалектичного аналізу економічного життя суспільства; набуття навичок обґрунтування рішень економічних проблем.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких результатів навчання (знання, уміння тощо) та компетентностей:

Заплановані результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
Загальні компетентності: ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	Методи: Наочні методи (схеми, моделі, алгоритми). Словесні методи (лекція, пояснення, робота з підручником). Практичні методи (творчі завдання, контрольні, складання схем і алгоритмів). Логічні методи (індуктивні, дедуктивні, створення проблемної ситуації). Проблемно-пошукові методи (репродуктивні). Метод формування пізнавального інтересу (навчальна дискусія, створення цікавих ситуацій).
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності: СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях. СК3. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки. СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.	Методи: Дослідницький (самостійна робота, проекти). Наочні методи (схеми, моделі, алгоритми). Проблемно-пошукові методи (репродуктивні). Практичні методи (творчі завдання, контрольні, складання схем і алгоритмів). Логічні методи (індуктивні, дедуктивні, створення проблемної ситуації). Метод формування пізнавального інтересу (навчальна дискусія, створення цікавих ситуацій).

1	2
<p>СК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.</p> <p>СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.</p>	
<p>Програмні результати навчання:</p> <p>ПРН3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки,</p> <p>ПРН4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.</p> <p>ПРН6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.</p> <p>ПРН7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.</p> <p>ПРН9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.</p> <p>ПРН12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.</p>	<p>Методи контролю і самоконтролю (усний, письмовий, програмований, лабораторно-практичний).</p> <p>Контрольні заходи: теоретичне тестування за змістовим модулем, розв'язання задач, залік.</p>

Міждисциплінарні зв'язки. Курс «Основи економічних знань» розпочинає викладання загальнотеоретичного блоку дисциплін, є базою для вивчення дисциплін «Мікроекономіка», «Макроекономіка» та «Історія економіки та економічної думки».

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Предмет, метод та базові поняття економічної науки

Предмет дисципліни. Складові частини сучасної економічної теорії. Позитивна та нормативна економічна теорія. Економічні закони, принципи і категорії. Методи економічної теорії. Функції економічної теорії. Економічна теорія та економічна політика.

Зміст і структура суспільного виробництва. Основна проблема економії. Види ресурсів. Межа виробничих можливостей. Економіка й ефективність. Економічний вибір. Крива виробничих можливостей. Закон зростання альтернативної вартості. Форми організації суспільного виробництва.

Змістовий модуль 2. Теорія товару і грошей

Товар і його властивості. Вартість. Мінова вартість. Споживна вартість та її показники. Теоретичні концепції виникнення та сутність грошей. Види грошей. Функції грошей. Закон грошового обігу.

Змістовий модуль 3. Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи

Визначення ринку. Попит. Закон попиту. Нецінові детермінанти попиту. Пропозиція. Закон пропозиції. Нецінові детермінанти пропозиції. Пропозиція, попит і ринкова рівновага. Зміни попиту та пропозиції, їх вплив на урівноважену ціну й урівноважену кількість продукту. Сутність конкуренції. Позитивні й негативні наслідки конкуренції.

Змістовий модуль 4. Економічна система суспільства

Економічні потреби. Економічні інтереси. Економічна система. Типи економічних систем: ринкова, командна, традиційна. Переваги та недоліки ринкової системи. Змішана економіка. Перехідні економічні системи, їх зміст та основні риси. Види і форми власності. Економічні школи щодо періодизації суспільного розвитку.

Змістовий модуль 5. Змішана економіка. Держава та її економічні функції

Необхідність і межі державного регулювання ринкової економіки. Держава як суб'єкт економічної системи. Теоретичні погляди на роль держави в економіці та їх еволюція. Економічні функції держави. Форми, методи та інструменти державного регулювання економіки.

Змістовий модуль 6. Національне виробництво. Макроекономічна нестабільність

Кругообіг доходів. Потоки та запаси. Валовий національний продукт. Проблема повторного рахунку. Проміжний і кінцевий продукт. Додана вартість. Розрахунок ВВП за витратами. Чисті інвестиції. Розрахунок ВВП по доходах. Чистий національний продукт. Національний доход. Особистий доход. Доход після сплати податків. Індекси цін. ВВП-дефлятор. Номінальний та реальний ВВП. ВВП та суспільний добробут.

Економічні цикли. Фази циклу. Вплив економічного циклу на різні галузі. Інфляція. Рівень інфляції. Інфляція попиту й інфляція витрат. Витрати на одиницю продукції. Номінальний і реальний доход. Напрямки перерозподілу доходу внаслідок інфляції. Номінальна і реальна відсоткова ставка. Безробіття. Фрикційне, структурне і циклічне безробіття. Природний рівень безробіття. Повна зайнятість. Потенційний обсяг виробництва. Рівень безробіття. Закон Оукена.

Змістовий модуль 7. Фіскальна політика

Дискреційна фіскальна політика. Вплив податків та державних витрат на рівень реального обсягу виробництва. Стимулююча політика. Стримуюча політика. Дефіцит бюджету. Фінансування дефіциту бюджету. Недискреційна фіскальна політика. Циклічний і структурний дефіцит бюджету.

Змістовий модуль 8. Грошова політика

Грошовий ринок. Попит на гроші. Пропозиція грошей. Рівноважна ставка відсотка. Вплив банківських операцій на грошову пропозицію. Розширення

грошових депозитів. Грошовий мультиплікатор. Мета і інструменти грошової політики. Операції на відкритому ринку. Резервна норма. Облікова ставка. Політика дорогих та дешевих грошей. Механізм грошової політики.

Змістовий модуль 9. Світове господарство і міжнародні економічні відносини

Міжнародний поділ праці. Світова торгівля: сутність та структура. Сучасні тенденції розвитку світової торгівлі. Теорія порівняльних переваг. Торговельна політика, її види та інструменти. Торговельний і платіжний баланс. Зміст і структура світової валютної системи. Валютні курси. Валютні ринки.

Змістовий модуль 10. Економічне зростання й економічно відсталі країни

Сутність економічного зростання. Темп економічного зростання. Типи і фактори економічного зростання. Державне регулювання економічного зростання. Багаті і бідні держави. Економічне зростання та економічний розвиток. Показники рівня економічного розвитку.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота, год		Система накопичення балів			
		Усього годин	Лекційні заняття, год		Практичні заняття, год		о/д ф.	з/дист т ф.	Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів	
			о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1	15	6 / 2	3	1	3	1	9	13	3	3	6	
2	15	4 / 1	2	0,5	2	0,5	11	14	3	3	6	
3	15	6 / 2	3	1	3	1	9	13	3	3	6	
4	15	5 / 1	2	0,5	3	0,5	10	14	3	3	6	
5	15	6 / 1	3	0,5	3	0,5	9	14	3	3	6	
6	15	6 / 2	3	1	3	1	9	13	3	3	6	
7	15	6 / 2	3	1	3	1	9	13	3	3	6	
8	15	6 / 2	3	1	3	1	9	13	3	3	6	
9	15	6 / 2	3	1	3	1	9	13	3	3	6	
10	15	5 / 1	3	0,5	2	0,5	10	14	3	3	6	
Усього за змістові модулі	150	56 / 16	28	8	28	8	94	134	30	30	60	
Підсумковий семестровий контроль іспит	30						30	30	20	20	40	
Загалом			180							100		

5. Теми лекційних занять

№ ЗМ	Назва теми	Кількість годин	
		д.ф.	з.ф.
1	Предмет і метод економічної теорії	1	0,5
1	Виробництво, його сутність та роль у житті суспільства	2	0,5
2	Теорія товару і грошей	2	0,5
3	Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи	3	1
4	Економічна система суспільства	2	0,5
5	Змішана економіка. Держава та її економічні функції	3	0,5
6	Визначення обсягу національного виробництва, національного доходу та рівня цін	1	0,5
6	Цикли. Безробіття. Інфляція	2	0,5
7	Фіскальна політика	3	1
8	Грошова політика	3	1
9	Світове господарство і міжнародні економічні відносини	3	1
10	Економічне зростання й економічно відсталі країни	3	0,5
Разом		28	8

6. Теми практичних занять

№ ЗМ	Назва теми	Кількість годин	
		д.ф.	з.ф.
1	Предмет і метод економічної теорії	2	0,5
1	Виробництво, його сутність та роль у житті суспільства	1	0,5
2	Теорія товару і грошей	2	0,5
3	Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи	3	1
4	Економічна система суспільства	3	0,5
5	Змішана економіка. Держава та її економічні функції	3	0,5
6	Визначення обсягу національного виробництва, національного доходу та рівня цін	1	0,5
6	Цикли. Безробіття. Інфляція	2	0,5
7	Фіскальна політика	3	1
8	Грошова політика	3	1
9	Світове господарство і міжнародні економічні відносини	3	1
10	Економічне зростання й економічно відсталі країни	2	0,5
Разом		14	8

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Теоретичне завдання: тест в системі Moodle (5 питань)	Теоретичний матеріал ЗМ 1	0,6 бали за кожную правильну відповідь	3
	Практичне завдання: розв'язання задачі	Крива виробничих можливостей	Аналіз ситуації – 1 бал, вибір формул – 1 бал, розрахунки – 1 бал	3
Усього за ЗМ 1	2			6
2	Теоретичне завдання: тест в системі Moodle (5 питань)	Теоретичний матеріал ЗМ 2	0,6 бали за кожную правильну відповідь	3
	Практичне завдання: розв'язання задачі	Грошова пропозиція	Аналіз ситуації – 1 бал, вибір формул – 1 бал, розрахунки – 1 бал	3
Усього за ЗМ 2	2			6
3	Теоретичне завдання: тест в системі Moodle (5 питань)	Теоретичний матеріал ЗМ 3	0,6 бали за кожную правильну відповідь	3
	Практичне завдання: розв'язання задачі	Попит та пропозиція	Аналіз ситуації – 1 бал, вибір формул – 1 бал, розрахунки – 1 бал	3
Усього за ЗМ 3	2			6
4	Теоретичне завдання: тест в системі Moodle (5 питань)	Теоретичний матеріал ЗМ 4	0,6 бали за кожную правильну відповідь	3
	Практичне завдання: розв'язання задачі	Вибір ефективної технології	Аналіз ситуації – 1 бал, вибір формул – 1 бал, розрахунки – 1 бал	3
Усього за ЗМ 4	2			6
5	Теоретичне завдання: тест в системі Moodle (5 питань)	Теоретичний матеріал ЗМ 5	0,6 бали за кожную правильну відповідь	3
	Практичне завдання: розв'язання задачі	Майнова нерівність	Аналіз ситуації – 1 бал, вибір формул – 1 бал, розрахунки – 1 бал	3
Усього за ЗМ 5	2			6

6	Теоретичне завдання: тест в системі Moodle (5 питань)	Теоретичний матеріал ЗМ 6	0,6 бали за кожен правильну відповідь	3
	Практичне завдання: розв'язання задачі			3
Усього за ЗМ 6	2	Основні макроекономічні показники	Аналіз ситуації – 1 бал, вибір формул – 1 бал, розрахунки – 1 бал	6
7	Теоретичне завдання: тест в системі Moodle (5 питань)	Теоретичний матеріал ЗМ 7	0,6 бали за кожен правильну відповідь	3
	Практичне завдання: розв'язання задачі	Наслідки обраної фіскальної політики	Аналіз ситуації – 1 бал, вибір формул – 1 бал, розрахунки – 1 бал	3
Усього за ЗМ 7	2			6
8	Теоретичне завдання: тест в системі Moodle (5 питань)	Теоретичний матеріал ЗМ 8	0,6 бали за кожен правильну відповідь	3
	Практичне завдання: розв'язання задачі	Наслідки обраної грошової політики	Аналіз ситуації – 1 бал, вибір формул – 1 бал, розрахунки – 1 бал	3
Усього за ЗМ 8	2			6
9	Теоретичне завдання: тест в системі Moodle (5 питань)	Теоретичний матеріал ЗМ 9	0,6 бали за кожен правильну відповідь	3
	Практичне завдання: розв'язання задачі	Розрахунок умов торгівлі	Аналіз ситуації – 1 бал, вибір формул – 1 бал, розрахунки – 1 бал	3
Усього за ЗМ 9	2			6
10	Теоретичне завдання: тест в системі Moodle (5 питань)	Теоретичний матеріал ЗМ 10	0,6 бали за кожен правильну відповідь	3
	Практичне завдання: розв'язання задачі	Розрахунок темпів економічного зростання	Аналіз ситуації – 1 бал, вибір формул – 1 бал, розрахунки – 1 бал	3
Усього за ЗМ 10	2			6
Усього контр. заходів	20			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Залік	Теоретичне завдання: тест в системі Moodle (20 питань)	Теоретичний матеріал ЗМ 1–10	1 бал за кожну правильну відповідь	20
	Практичне завдання: розв'язання проблемних ситуацій	Аналіз та пошук вирішення проблемної ситуації з загальноекономічної проблематики	До 20 балів	20
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Економічна теорія. Політекономія : підруч. / За ред. В.М. Тарасевича. Київ : Знання, 2012. 208 с.
2. Стефанишин О.В., Квак М.В., Кічурчак М.В., Теребух М.І. Економічна теорія : навч. пос. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2015. 336 с.
3. Феофанова І.В., Феофанов Л.К., Троян О.В. Економічна теорія : навч.-метод. пос. Запоріжжя : ЗДІА, 2017. 391 с.

Додаткова:

1. Андрищенко А.М., Бурляй А.П., Костюк В.С. та ін. Економічна теорія : навч. пос. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 520 с. URL: <https://ebooks.znu.edu.ua/files/TSUL/0007181.pdf>
2. Білецька Л.В., Білецький О.В., Савич В.І. Економічна теорія : політекономія, мікроекономіка, макроекономіка : навч. пос. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 688 с. URL: <https://ebooks.znu.edu.ua/files/TSUL/0007583.pdf>
3. Мочерний С.В. Економічна теорія : навч. пос. Київ : Академія, 2009. 640 с.
4. Мочерний С.В., Скотний В.Г. Основи економічної теорії: підруч. Львів : Новий Світ-2000, 2011. 600 с.
5. Мочерний С.В., Устенко О.А. Основи економічної теорії : навч. пос. Київ : Академія, 2009. 504 с.
6. Семененко В.М., Коваленко Д.І., Бугас В.В., Семененко О.В. Економічна теорія. Політекономія : навч. пос. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 360 с. URL: <https://ebooks.znu.edu.ua/files/TSUL/0007311.pdf>
7. Чепінога В.Г. Економічна теорія : підруч. Київ : Юрінком Інтер, 2011. 656 с.
8. Юрій С.І. та ін. Економічна теорія : політична економія: підруч. Київ : Кондор, 2009. 602 с.

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>
2. Урядовий портал. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
3. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <http://www.me.gov.ua>
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk>
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>